

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Jany Sotonové

Hledání ideálu ženské krásy v Gainsbourgově a Baudelairově díle

V září 2015 Jana Sotonová na naší katedře obhájila výbornou bakalářskou práci nazvanou *Lolita v životě a díle Serge Gainsbourga*. Jakožto oponentka jsem tehdy byla velmi příjemně překvapena originalitou i vhodným vymezením tématu, rozsahem prostudované literatury i celkově odlehčeným rukopisem práce, která se skvěle četla, aniž by to bylo na úkor hloubky provedených textových analýz.

Jen ohledy na tuto badatelskou minulost a vědomí, že autorka Gainsbourgovi skutečně rozumí, má cit pro literární texty a je schopna velmi zajímavých postřehů a netradičních srovnání, mne vedou k tomu, že v závěru tohoto posudku její diplomovou práci doporučuji k obhajobě. Nad vším ostatním se totiž vznášejí dosti hrozivé otazníky, které se zde pokusím nastínit:

- Je „hledání ideálu ženské krásy“ v dílech dvou (nebo dokonce tří?) autorů vhodně zvoleným tématem pro diplomovou práci? Jen o Baudelairovi a jeho vztahu k ženám existují stovky akademických publikací, takže i u doktorské disertace bych doporučovala téma značně zúžit, natožpak u práce diplomové.
- Proč vlastně Baudelaire? Jeho dílu je v rámci pětasedmdesátistránkové práce věnováno devět stran. Když odečteme originály básní a jejich překlady, zbývají zhruba čtyři – čtyři a půl stránky textu. Nemohu se ubránit podezření, že chudák Baudelaire byl k oblíbenému Gainsbourgovi uměle „přilepen“ jen za účelem prodloužení práce na požadovanou délku a zdánlivého rozšíření tématu. Ve skutečnosti srovnání obou autorů mnoho nepřináší. Jana Sotonová píše, že mají „podobný životní styl, nedůvěr[u] k ženám i potřeb[u] provokovat“ (s. 72), což je jistě pravda, ale k témuž závěru by bývala úspěšně došla, i kdyby Gainsbourga doplnila kterýmkoli jiným romantikem, symbolistou nebo dekadentem, o zpěvákových rockových současnicích nemluvě. (Dvoustránkově „nakousnutého“ Gérarda de Nerval raději rovnou ponechejme stranou, protože jeho přítomnost v práci už je úplnou záhadou. Ano, toužil po znovunalezení čistých prožitků svého dětství, ale kdo ze spisovatelů nebo jen obyčejných smrtelníků ne?)
- Je přípustné, aby životopisy obou autorů zabíraly polovinu rozsahu práce? Nota bene v situaci, kdy ten Gainsbourgův už figuruje v práci bakalářské (zde autorka balancuje na hraně autoplagiátu) a ten Baudelairův je všeobecně znám?

- Dá se jako jediné teoretické východisko akademické práce z roku 2018/19 uvádět (ne)metoda francouzského literárního kritika narozeného před více než dvěma sty lety? Při prvních zmínkách o Sainte-Beuveovi jsem ještě věřila v jakousi gainsbourgovskou postmoderní mystifikaci nebo provokativní polemiku s dvacátým stoletím, které tohoto autora odhodilo na smetiště dějin jakožto naivně psychologizujícího a akademicky nepřijatelného. Takový ironický obrat by mohl být celkem zajímavý, ale autorka by ho musela nějak zdůvodnit a obhájit. Předstírat, že Sainte-Beuve je po všech Barthesech a Foucaultech pořád ještě „normální“ referencí, je asi tak stejně obvyklé jako stavět dnešní práce z astronomie na geocentrických premisách.
- Četla autorka svou práci po sobě? V tištěné verzi textu jsem vyznačila poměrně značné množství formálních pochybení, které bude třeba opravit formou errat. Obávám se, že ve stávající podobě práce není vyvšitelná na fakultním webu bez rizika následné vnější kritiky, že „toto prošlo na FF UK“.

Nepochybuji o tom, že Jana Sotonová je inteligentní a motivovaná studentka schopná napsat kvalitní akademickou studii, protože to už jednou dokázala. Z předložené diplomové práce však sálá naprostý tematický zmatek a metodologická bezradnost. Pokud autorka chtěla psát o Gainsbourgově vztahu k Baudelairovi, měla vyjít z informací uvedených na straně 67 (... Gainsbourg byl Baudelairovým velkým obdivovatelem. Zhudebnil i jeho báseň „Tančící hádě“...), srovnávat konkrétní texty a pak se indukci dostat i k podobnostem a rozdílům mezi oběma poetikami. Pokud chtěla opravdu řešit otázku „ideálu ženské krásy“, měla si pro to najít odpovídající metodologický rámec v rámci estetiky a dějin umění. (Ve studii o „lolitách“ přece také začala definicí příslušného typu hrdinky, historickým kontextem a jasnou specifikací problému...) Pokud měla být diplomová práce o básnické představě idealizované ženské bytosti, která se rodí v dětství, hodilo by se využít současné psychoanalytické kritiky. Text také mohl být věnován fenoménu androgynie a její roli ve fantasmatu ideální ženy... nebo latentní homosexualitě... nebo sadomasochismu obou autorů... nebo roli náboženství v jejich hledání ženského ideálu..., případně čemukoli jinému, co je ve stávající verzi letmo naznačeno bez následného rozvedení. Buď jak buď, kdyby úvod místo obecných floskulí obsahoval jasně definované téma/hypotézu a metodu jejich postupného ověřování, netěkala by práce do všech stran bez jasných kontur a styčné body mezi oběma autory by se netopily v moři zbytečných (protože dále už nevyužitých) detailů. Místo toho chvíli čteme o Gainsbourgově židovství, jindy o Baudelairově závislosti na matce, do toho sem tam vnikne Béatrice, Lolita nebo červená Karkulka, ale logická nit

argumentace se jaksí vytrácí. Nedá se postřehnout ani z dvoustránkového závěru, který klouže po povrchu a opět žádnou hlubší souvislost mezi oběma autory nenaznačuje.

Navzdory výše uvedenému se v předložené diplomové práci nacházejí zajímavé analýzy textů a intuitivní pochopení dílčích témat, z nichž by se při odpovídajícím metodologickém uchopení dala vykresat skvělá studie. Na autorčině místě bych tedy odhodila zbytečný balast životopisů i Sainte-Beuveovy kritiky (dvacáté století se ho opravdu nezbavilo náhodou), ponořila se do textů (což Jana Sotonová umí a evidentně ji to baví) a snažila se z nich vykresat nějakou skutečnou hypotézu. Bez jasně položené otázky na začátku je totiž dost těžké hledat odpovědi.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě s navrženým hodnocením „dobře“.

V Praze dne 11. 1. 2019

doc. PhDr. Eva Voldřichová Beránková, Ph.D.